

УДК 658.212

Груб'як С.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки підприємств і корпорацій
Тернопільського національного економічного університету

АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

ANALYSIS OF FINANCIAL AND ECONOMIC CONDITION OF INDUSTRIAL ENTERPRISE

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто основні положення аналізу фінансово-економічного стану підприємства. Проаналізовано фінансово-економічні показники діяльності промислового підприємства, що спеціалізується на ринку товарів господарського вжитку. Запропоновано заходи щодо підвищення ефективності функціонування досліджуваного підприємства.

Ключові слова: фінансовий стан підприємства, фінансові результати, фінансові ресурси, ліквідність, рентабельність, ефективність діяльності.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены основные положения анализа финансово-экономического состояния предприятия. Проведен анализ финансово-экономических показателей деятельности промышленного предприятия, которое специализируется на рынке товаров хозяйственного потребления. Предложены мероприятия по повышению эффективности функционирования исследуемого предприятия.

Ключевые слова: финансовое состояние предприятия, финансовые результаты, финансовые ресурсы, ликвидность, рентабельность, эффективность деятельности.

ANNOTATION

The main provisions of analysis of financial and economic conditions of enterprise are examined in the article. The analysis of financial and economic indicators of activity of the industrial enterprise, specializing in household commodity market, is made. Measures to improve efficiency of functioning of the studied company are offered.

Keywords: financial condition of enterprise, financial performance, financial resources, liquidity, profitability, activity efficiency.

Постановка проблеми. У ринкових умовах господарювання особливо важливе значення посідає оцінювання фінансового стану підприємства. Аналіз фінансового стану надає можливість зробити висновки щодо забезпеченості підприємства ресурсами, ефективності їх використання. Фінансовий стан підприємства відображає спроможність підприємства фінансувати свою діяльність. Здатність підприємства своєчасно здійснювати платежі та фінансувати власну діяльність на розширеній основі свідчить про його задовільний фінансовий стан. Саме тому першочерговою проблемою на сучасному етапі розвитку промислових підприємств є аналіз і моніторинг фінансового стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню аналізу фінансового стану підприємств присвячено багато наукових праць як вітчизняних, так і зарубіжних учених, а саме: І. Балабанова, Є. Бріггема, Е. Хелферта, М. Абрю-

тіна, В. Ковальова, А. Ковальова, М. Креніна, А. Поддєрьогіна, С. Довбні, В. Савчука й інших.

Мета статті. Метою дослідження є аналіз фінансово-економічного стану промислового підприємства, вивчення тенденцій зміни економічних показників діяльності та формування пропозицій щодо ефективного використання фінансових ресурсів.

Виклад основного матеріалу. Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення й використання фінансових ресурсів [1, с. 93].

Головною метою фінансової діяльності підприємства є отримання прибутків шляхом збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції, нарощування власного капіталу й забезпечення стійкого фінансового стану. Для цього необхідно постійно підтримувати платоспроможність і рентабельність підприємства, а також оптимальну структуру активу та пасиву балансу [2, с. 169].

Основними завданнями аналізу фінансового стану підприємства є такі:

- дослідження рентабельності й фінансової стійкості підприємства;
- дослідження ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними обіговими коштами;
- об'єктивне оцінювання динаміки та стану ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості підприємства;
- оцінювання становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку й кількісне оцінювання його конкурентоспроможності;
- аналіз ділової активності підприємства та його становища на ринку цінних паперів;
- визначення ефективності використання фінансових ресурсів [3].

Аналіз фінансового стану підприємства виконано на прикладі ПП «Янтос», що займається виробництвом і реалізацією власної продукції по всій території України. Це підприємство спеціалізується на ринку товарів господарського вжитку в сегменті сітка огорожувальна в

асортименті, дріт оцинкований (гарячого оцинкування) та вироби з дроту (цвяхи).

Метою підприємства є ефективна реалізація власної продукції, методом пропозиції – співвідношення високоякісного товару й доступної ціни, а також доставка продукції за рахунок підприємства.

Для оцінювання майнового стану доцільно розрахувати показники (коефіцієнти), які характеризують виробничий потенціал підприємства: суму господарських засобів (валюта балансу); питому вагу активної частини необігових активів у структурі необігових активів; коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнти оновлення та вибуття основних засобів (таблиця 1).

Проведені розрахунки свідчать, що незначну питому вагу у структурі активів займають необігові активи (9,19%), що засвідчує низький рівень можливостей швидкого генерування прибутку підприємства, а основні засоби становлять 10,8% усіх активів підприємства.

Для того щоб більш точно оцінити фінансовий стан досліджуваного підприємства, проаналізовано його ліквідності (таблиця 2).

На основі даних таблиці 2 можна стверджувати, що коефіцієнт загальної ліквідності перебуває в межах нормативного значення й характеризує здатність ПП «Янтос» погашати поточні (короткострокові) зобов'язання за рахунок обігових активів. Коефіцієнт поточної ліквідності у 2013 році став нижчим за мінімально рекомендований, що характеризує негативні платіжні можливості підприємства щодо погашення поточних зобов'язань.

Для більш точних висновків щодо фінансового стану ПП «Янтос» проаналізовано його фінансову стійкість (таблиця 3).

Більшість показників фінансової стійкості підприємства мають фактичні значення, вищі за нормативні, що характеризує підприємство як фінансово стійке (таблиця 3).

Значення коефіцієнта автономії протягом 2013 року збільшилось з 0,39 до 0,43, що свід-

Таблиця 1

Оцінювання майнового стану ПП «Янтос» у 2013 р.

Показники	Порядок розрахунку
1. Сума господарських коштів, що знаходяться в розпорядженні підприємства	Валюта балансу – сума всіх активів і пасивів. Валюта балансу на кінець звітного періоду становить 6378 тис. грн.
2. Структура активів підприємства	Співвідношення між групою активів і їх загальною вартістю: питома вага основних засобів: ПВ осн. зас. = $690 / 6378 * 100\% = 10,8\%$; питома вага необігових активів: ПВ необ. акт. = $586 / 6378 * 100\% = 9,19\%$.
3. Коефіцієнт зносу основних засобів	$Kз осн. зас. = 3 \text{ о.з.} / \text{ПВ о.з.}$, де 3 о.з. – сума зносу основних засобів; $\text{ПВ о.з.} = \text{первісна вартість основних засобів}$. $Kз осн. зас. = 32 / 101 = 0,31$

Таблиця 2

Розрахунок показників ліквідності ПП «Янтос»

Показники	2012 р.	2013 р.	Нормативне значення	Абсолютне відхилення
1. Коефіцієнт загальної ліквідності	1,45	1,72	>1–2	0,27
2. Коефіцієнт поточної ліквідності	0,32	0,19	>0,6	-0,13

Таблиця 3

Аналіз показників фінансової стійкості

№ з/п	Показники	Оптимальне значення	2012 р.	2013 р.	Абсолютне відхилення
1	Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	> 0,5	0,39	0,43	0,035
2	Коефіцієнт фінансової стійкості	> 1,0	0,5	0,6	0,1
3	Коефіцієнт забезпеченості власними обіговими засобами	> 0,1	-	0,42	-
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0,2	0,68	0,94	0,25
5	Коефіцієнт ефективності використання власних коштів	> 0,4	0,42	0,4	-0,02
6	Коефіцієнт відношення необігових і обігових активів	-	0,04	0,14	-0,26
7	Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів	< 1	1,5	1,3	-0,2
8	Коефіцієнт використання фінансових ресурсів усього майна	Збільшення	0,17	0,17	-

чить, що у 2013 році в кожних ста гривнях укладених активів підприємства 43 грн становлять власні кошти (власний капітал).

Коефіцієнт фінансової стійкості дещо змінився протягом 2012–2013 років (з 0,5 до 0,6). Однак за аналізований період він мав значення, нижче за оптимальне. Цей коефіцієнт характеризує, що на кожну гривню залучених коштів припадає 0,60 грн власних коштів.

Коефіцієнт забезпеченості власними обіговими засобами у 2013 році становить 0,42 і має значення, вище за оптимальне.

Негативним у діяльності підприємства є збільшення значення коефіцієнта співвідношення залучених і власних коштів відносно нормативного значення. Це характеризує залежність підприємства від сторонніх кредиторів.

Значення коефіцієнта ефективності використання власних коштів знаходиться в межах оптимального значення, проте необхідно щоб цей показник мав тенденцію до збільшення. Варто зауважити, що в підприємства є наявні реальні можливості підвищення фінансової стійкості та стабільності. Цей показник показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності,

тобто вкладена в обігові кошти, а яка частина – капіталізована. Значення цього показника може відчутно коливатись залежно від структури капіталу й галузевої належності підприємства.

Для більш детального аналізу фінансового стану ПП «Янтос» досліджено економічні результати його діяльності, а саме: дохід, чистий дохід, чистий прибуток (таблиця 4).

Під час аналізу фінансового стану підприємства важливе значення має і розрахунок групи показників прибутковості. При цьому необхідно дослідити процес формування й використання прибутку, визначити, як змінюються протягом певного періоду значення валового та чистого прибутку, розглянути чинники, що призводять до їх зміни. Крім того, вивчити вплив на валовий і чистий прибуток таких показників, як дохід (виручка) від реалізації продукції, сума непрямих податків, собівартість реалізованої продукції, а також фінансові результати від операційної діяльності, надзвичайних доходів і витрат тощо.

Під час оцінювання прибутковості (збитковості) підприємства варто звернути особливу увагу на розмір його збитків, які виникають унаслідок

Таблиця 4

Аналіз фінансових результатів діяльності ПП «Янтос» за 2012–2013 рр.

Показники	Значення показників		Відхилення	
	2012 р.	2013 р.	абсолютне, тис. грн	відносне, %
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	56 579	-	-	-
Податок на додану вартість, тис. грн	9 395	-	-	-
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	47 184	48 756	1 572	103,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	44 339	45 083	744	101,7
Валовий прибуток (збиток), тис. грн	2 845	3673	828	129
Інші операційні доходи, тис. грн	103	141	38	137
Адміністративні витрати, тис. грн	1 011	1 215	204	120
Інші операційні витрати, тис. грн	113	708	595	195
Прибуток(збиток) від операційної діяльності, тис. грн	1 211	1 297	86	107
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності, тис. грн	798	116	-673	99
Чистий прибуток (збиток), тис. грн	630	904	274	143

Таблиця 5

Аналіз показників рентабельності та ділової активності ПП «Янтос» за 2012–2013 рр.

№ з/п	Показники	2012 р.	2013 р.
1	Чистий прибуток, тис. грн	630	904
2	Чистий дохід від реалізації, тис. грн	47 184	48 756
3	Вартість активів, тис. грн	4 692	6 378
5	Вартість власного капіталу, тис. грн	1 872	2 768
7	Рентабельність діяльності, %	1	2
8	Рентабельність активів, %	13	16
9	Рентабельність власного капіталу, %	34	39
10	Коефіцієнт обіговості активів	0,1	0,08
11	Коефіцієнт обіговості основних засобів	1,1	1,3
12	Коефіцієнт обіговості власного капіталу	0,3	0,2

док збільшення сумнівних (безнадійних) боргів, визнаних економічних санкцій у складі інших операційних витрат, крадіжок на виробництві, та визначити, які заходи вживаються керівництвом щодо подолання цих негативних явищ.

Для характеристики рівня прибутковості чи збитковості й раціонального використання наявних засобів проаналізовано показники рентабельності та показники ділової активності досліджуваного підприємства (таблиця 5).

Коефіцієнт рентабельності активів ПП «Янтос» за аналізований період свідчить про прибутковість діяльності загалом.

Коефіцієнт обіговості активів досліджуваного підприємства за аналізований період зменшився, що засвідчує низький рівень поповнення його активів протягом звітного періоду.

Дослідження фінансово-економічних показників діяльності підприємства свідчить про те, що його фінансовий стан за аналізований період є стабільним. Проте така ситуація є не дуже прийнятною для подальшого ефективного функціонування й розвитку підприємства.

Висновки. На основі дослідження фінансово-економічних показників діяльності ПП «Янтос» можна запропонувати такі заходи з метою підвищення ефективності його функціонування:

- забезпечити ефективність використання основних засобів підприємства з метою зниження питомих непрямих витрат у собівартості продукції;

- підвищити інтенсивність використання обігових активів підприємства з метою зниження питомої ваги позикових коштів у їхній загальній сумі;

- знизити собівартість продукції за рахунок більш раціонального використання матеріальних ресурсів, виробничих потужностей і площ, робочої сили й робочого часу;

- вивчити можливість розширення обсягів і ринків збуту продукції (товарів) з метою подальшого збільшення обсягів реалізації, грошових надходжень і отримуваних прибутків та розробити необхідні заходи щодо її втілення в життя.

- підвищити рентабельність діяльності підприємства для подальшої успішної діяльності з перспективами виходу на міжнародні ринки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Обущак Т.А. Сутність фінансового стану підприємства / Т.А. Обущак // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 9. – С. 92–98.
2. Ларка М.І. Аналіз фінансового стану підприємства як засіб підвищення ефективності його діяльності / М.І. Ларка, Г.О. Лісовські // Вісник НТУ «ХПІ». Серія «Технічний прогрес і ефективність виробництва». – Х. : НТУ «ХПІ». – 2013. – № 22 (995). – С. 168–174.
3. Ткаченко С.О. Фінанси підприємств : [навч. посіб.] / С.О. Ткаченко. – Х. : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2008. – 312 с.